

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны, спортын
сайдын 2018 оны 05 дугаар сарын 09 өдрийн
А/155 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

ГАНЦААРЧИЛСАН СУРГАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БОЛОВСРУУЛАХ АРГАЧЛАЛ

Удиртгал

Ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөө /цаашид "ГСТ" гэх/, нь хүүхэд бүрийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн арга зүй, дэмжлэгийг үзүүлэх хэрэглэгдэхүүн бөгөөд тухайн хүүхдэд чанартай боловсрол олгох нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх арга зам юм.

Зарим хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн танин мэдэхүй, хөдөлгөөний хөгжил үе тэнгийн хүүхдүүдтэй нь харьцуулахад харьцангуй удаан байх тохиолдол байдаг учраас тэдэнтэй нэг ижил агуулгаар суралцах, анги, хамт олноороо хийх үйл ажиллагаанд оролцоход бэрхшээл учирдаг. Энэхүү шалтгааны улмаас ГСТ боловсруулж, хүүхэд бүрийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн арга зүй, дэмжлэг үзүүлж, тухайн хүүхдийг хөгжүүлэх боломжтой.

Монгол Улсын Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Япон Улсын Олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (ЖАЙКА) хамтран хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн боловсролын үйлчилгээг сайжруулах, хөгжлийн бэрхшээлийн эрт илрүүлэлт, хөгжлийн дэмжлэгийн тогтолцоог бий болгох, бэхжүүлэх "ЖАЙКА Тусгай хэрэгцээт боловсрол шаардлагатай хүүхдэд үзүүлэх эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг сайжруулах төсөл"-ийг 2015 оны 8 дугаар сараас хэрэгжүүлж эхэлсэн. Тус төслийн хүрээнд 2015 оны 12 дугаар сараас Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам, Нийслэлийн боловсролын газар, Монгол Улсын Боловсролын их сургууль, Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх институт, Боловсролын хүрээлэн, Ерөнхий боловсролын оюуны бэрхшээлтэй хүүхдийн тусгай 4 сургуультай хамтран "ГТС"-ний үлгэрчилсэн загварыг боловсруулж, тэдгээр сургууль дээр туршин, сайжруулах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн.

ГСТ нь сурагч бүрийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээ, төлөв байдлын тухайн үеийн үнэлгээг багтаасан, тэрхүү үнэлгээнд суурилсан урт, богино хугацааны зорилт, сургалтын агуулга, багшийн дэмжлэг, арга зүй зэргийн төлөвлөлт, хэрэгжилт, үнэлгээ хийх үйл ажиллагааг нэгтгэн хөтлөх баримт бичиг юм. Тус ГСТ боловсруулах үйл ажиллагаанд анги удирдсан багш, суралцагч, эцэг, эх, асран хамгаалагч, нийгмийн ажилтан, сургуулийн удирдлага, эмч зэрэг бусад холбогдох хүмүүс оролцож, хамтран боловсруулах шаардлагатай. Тэгснээр тухайн сурагчийн хөгжлийг илүү дэмжиж, чанартай боловсрол олгох үйл ажиллагааг зохих түвшинд зохион байгуулж чадна.

ГСТ-ний зорилго

1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд бүрийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээ, шаардлагыг зөв тодорхойлж, түүнд тохирсон тусгай хэрэгцээт боловсролын үйлчилгээг үзүүлэх

2. Хүүхдийн хөгжлийн бодит байдалд тулгуурлан сургуулийн болон гэрийн орчинд тухайн хүүхэдтэй ажиллах сургалтын агуулга, багшийн болон мэргэжилтний арга зүй, дэмжлэгийн тогтолцоог тодорхойлж, хэрэглэх

3. Сурагчийн хөгжлийн ахицыг үнэлж, түүний ахуй амьдрал, суралцах үйлд тулгарч буй бэрхшээлийг арилгах

ГСТ-ийг боловсруулахад баримтлах зарчим:

- Суралцагчийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн, түүний хөгжлийг дэмжсэн байх;
- Зорилт биелэгдэхүйц байх;
- Хүүхдэд дарамт шахалт үзүүлэхгүй байх;
- Тогтоосон хугацаанд шинэчлэн боловсруулж байх;
- Оролцогч талууд харилцан хүлээн зөвшөөрсөн байх;
- Нууцлалыг чанд хадгалах.

ГСТ-өөр хичээллэх хүсэлтийг гаргах, шийдвэрлэх арга зам:

- ГСТ-өөр хичээллэх хүсэлтийг сурагч, эсвэл эцэг, эх, асран хамгаалагч, эсвэл анги удирдсан багш гаргаж болно.
- Хүсэлт гаргасан тохиолдолд гурван тал /сурагч, эцэг, эх, хариуцах багш/-ын уулзалтыг анги удирдсан багш зохион байгуулна.
- Сурагч, эцэг, эх ба асран хамгаалагч нь суралцагчийн ГСТ-г боловсруулахад санал, хүсэлтээ илэрхийлж, түүний агуулгад тусгуулж болно.
- Сонирхогч талууд харилцан зөвшилцсөний үндсэн дээр ГСТ-өөр хичээллэхээр болбол холбогдох материалыг бүрдүүлэн сургуулийн комисст хандана.
- Сургуулийн комисс хуралдаж, эцсийн шийдвэрийг гаргана.
- Сургуулийн комисст тухайн сургуулийн захирал, сургалтын менежер, заах аргын нэгдлийн ахлагч, сургуулийн эмч, нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйч, анги удирдсан багш, судлагдахуун болон заслын багш зэрэг хүмүүсийн төлөөлөл орно.

ГСТ-ний үлгэрчилсэн загварын бүтэц:

1. Сурагчийн бодит байдлын судалгаа
2. Урт хугацааны зорилт, дэмжлэгийн орчин
3. Богино хугацааны зорилт, багш, мэргэжилтний дэмжлэг, арга зүй, үнэлгээ
4. Жилийн эцсийн нэгдсэн үнэлгээ, зөвлөмж
5. ГСТ-г боловсруулахад анхаарах зүйлс

Тус ГСТ-г боловсруулах аргачлал нь ГСТ-ний үлгэрчилсэн загварыг хөтлөх арга зүй, цаашид тухайн хүүхдийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээ, хувь хүний зан чанар, ур чадвар, чадамжийн төвшинд нийцүүлэн өөрчлөн боловсруулахад анхаарах зүйлсийг тус тус багтаасан болно.

Хөтлөх заавар

Нэг. “Сурагчийн бодит байдлын судалгаа” хэсэгт бичигдэх мэдээллийг сурагчийн эцэг, эх /асран хамгаалагч/-ээс асууж бөглөнө. Үүнд:

- 1.1. “Сургуулийн комиссын хуралдааны огноо” гэсэн хэсэгт Сургуулийн комисс хуралдаж, тухайн сурагчийг ГСТ-өөр хичээллүүлэх шаардлагатай гэсэн шийдвэр гаргасан бол тус хуралдааны огноог “он, сар, өдөр” гэсэн дарааллын дагуу бичнэ. Жишээлбэл, 2000-05-12 гэх мэт.
- 1.2. “Сурагчийн овог, нэр” хэсэгт сурагчийн “Төрсний гэрчилгээ-нд байгаа овог, нэрийг бичнэ. Сурагчийн удам судрын овгийг хэрэглэхгүй болно. Жишээлбэл, Доржийн Бат
- 1.3. “Регистрийн дугаар □□ □□□□□□□□” хэсэгт бичигдэх мэдээллийг сурагчийн “Төрсний гэрчилгээ”-нээс харж бичнэ. Жишээлбэл: ХЕ 93050253 гэх мэт
- 1.4. “Сургуульд элсэн орсон огноо (нас)” хэсэгт тухайн сурагчийн ерөнхий боловсролын сургалтын байгууллагад анх элсэн орсон огноог “он, сар, өдөр” гэсэн дарааллын дагуу бичихээс гадна мөн “нас”-ыг хаалтад бичнэ. Харин тухайн сургуульд элсэн орсон, эсвэл шилжин ирсэн огноо болон насыг бичихгүй болно. Жишээлбэл: 2000-09-01 (7 нас) гэх мэт.
- 1.5. “Анги, бүлэг” хэсэгт хэддүгээр ангийн ямар бүлэгт сурч байгааг бичнэ. Жишээлбэл, “26” гэх мэт.
- 1.6. “Хүйс” хэсэгт “эр”, эсвэл “эм” хоёрын аль нэгийг сонгож бичнэ.
- 1.7. “Төрсөн огноо” хэсэгт сурагчийн төрсөн огноог “Он, сар, өдөр” гэсэн дарааллаар бичнэ. Жишээлбэл, 1993-05-02 гэх мэт.
- 1.8. “Ам бүлийн тоо” хэсэгт сурагчийн өрх гэрт бүртгэлтэй хүний тоог бичнэ. Жишээлбэл, Аав, ээж, хүүхэд, түүний дүү байгаа бол ам бүлийн тоо 4 болно.
- 1.9. “Хамт амьдардаг гэр бүлийн гишүүд” хэсэгт тухайн өрх айлын гишүүдээс гадна хамт амьдарч буй гэр бүлийн гишүүд, хамаатан, төрөл садангийн хамаарлын нэршлийг бичнэ. Жишээлбэл: аав, ээж, эрэгтэй дүү, би, өвөө, нагац ах гэх мэт.
- 1.10. “Гэр бүлийн харилцааны төлөв байдал” хэсэгт хүүхэд маань айлын хэд дэх хүүхэд болох, тухайн гэр бүлийхэн тухайн хүүхэдтэй хэрхэн харьцдаг, ямар бэрхшээлтэй асуудал тулгардаг, хэрхэн шийддэг талаар дэлгэрэнгүй асууж лавлаж бичнэ. \хэт эрхлүүлэх, шоовдорлох, үл тоох, дохиогоор харилцдаг гэх мэт\
- 1.11. “Цэцэрлэгт явсан эсэх” хэсэгт □Тийм/ □Үгүй гэсэн хариултын аль нэгийг сонгож, “√” тэмдэглэгээг ашиглан бөглөнө.
- 1.12. Хэрвээ “тийм” гэж хариулсан бол Цэцэрлэгийн нэрийг бичнэ. Хамрагдсан насыг

тодорхой бичнэ. Харин “үгүй” гэж хариулсан бол “яваагүй шалтгаан”-ыг сайтар асууж бичнэ. Цэцэрлэгт хамрагдаагүй шалтгааныг аль болох тодорхой асууж бичих хэрэгтэй. Жишээлбэл, -Зөөх хүн байгаагүй; -Цэцэрлэг олноогүй гэх мэт

- 1.13. “Эцэг, эх /асран хамгаалагч/-ийн нэр” хэсэгт тухайн сурагчийн бодит байдлын үнэлгээ хэсгийн ярилцлагад орж мэдээлэл өгч байгаа эцэг, эх /асран хамгаалагч/-ийн нэрийг бичнэ. Мөн энэ хэсэгт тухайн эцэг, эх /асран хамгаалагч/ нь сурагчтай ямар төрөл санаандгийн холбоо хамааралтай болох (ээж, эсвэл аав гэх мэт)-ыг тодорхой бичихээс гадна түүнтэй холбоо барих утас, и-мэйл хаягийг асууж тэмдэглэнэ.
- 1.14. “Оршин суугаа хаяг” хэсэгт эцэг, эх/асран хамгаалагч/-ийн иргэний үнэмлэх дээр бичигдсэн эсвэл, шилжин ирсэн тэмдэглэл бүхий хуудсыг ашиглан хаягийг тодорхой бичнэ. Жишээлбэл, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 17-р хороо, 34-р байр, 5 тоот гэх мэт.
- 1.15. “Сургуулийн эмнэлэг сурган хүмүүжүүлэх комиссын үнэлгээ, дүгнэлт” хэсэгт ерөнхий боловсролын тусгай сургуулийн “Эмнэлэг, сурган хүмүүжүүлэх комиссын үнэлгээ, дүгнэлт хийлгэж байсан бол тухайн хуралдаан зохион байгуулагдсан огноо, гаргасан шийдвэр буюу тавьсан оношийг бичихээс гадна бэрхшээлийн нэрийг сонгож, , “√” тэмдэглэгээг ашиглан бөглөнө.
- Сурагчид тавьсан онош бэрхшээлийн нэрсийн жагсаалтад байхгүй тохиолдолд “Бусад” гэдгийг сонгож, тухайн бэрхшээлийн нэрийг бичнэ.
 - “Дагалдах өвчин, эмгэгийн тухай мэдээлэл” хэсэгт тухайн сурагч өөрийн хөгжлийн бэрхшээлээс гадна эрүүл мэндийн хувьд ямар нэг дагалдах өвчин, эмгэгтэй байх ахул дэлгэрэнгүй нэг бүрчлэн бичиж, тэмдэглэнэ. Жишээ нь: Уналт таталт, зүрхний өвчин, арьсны өвчин гэх мэт/-ийг бичнэ.
- 1.16. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын дүгнэлт” хэсэгт тус комиссын хурлаар орж “Комиссын шийдвэр” гарсан бол агуулгыг бичнэ.
- 1.17. “Эрүүл мэндийн байгууллагын үзлэгт орж, оношлуулсан эсэх” хэсэгт сурагч өөрийн хөгжлийн бэрхшээл, өвчин эмгэгийн улмаас эрүүл мэндийн байгууллагын үзлэгт орж оношлуулж байсан бол “□Тийм/ □Үгүй” гэсэн хариултын аль нэгийг сонгож, “√” тэмдэглэгээг ашиглан бөглөнө.
- Хэрвээ “тийм” гэж хариулсан бол үзлэг, оношилгоонд орсон эрүүл мэндийн байгууллагын нэр болон тавьсан оношийг тус тус бичнэ.
- 1.18. “Хөгжлийн үнэлгээний сорилд хамрагдсан эсэх” хэсэгт гадаад, дотоодын байгууллагын үзлэгт хамрагдаж, оношилгоо, үнэлгээ хийлгэж байсан бол тухайн үр дүнг нь бичнэ.
- Хэрвээ “тийм” гэж хариулсан бол сорилын нэр, үнэлгээ хийсэн байгууллагын нэр,

үнэлгээний үр дүнг тус тус бичнэ. Жишээ нь:

- Сурагч оюун ухааны сорил буюу "IQ"-гийн үнэлгээ хийлгэсэн бол тус IQ-гийн үнэлгээнд авсан оноог бичнэ.
- Хөгжлийн үнэлгээний сорил /"Векслерийн оюун ухааны сорил", "Бэйлигийн нялхсын хөгжлийн сорил", "Денверийн хөгжлийн тандалтын сорил" гэх мэт/-д хамрагдсан бол сорилын үнэлгээг бичнэ.
- Өөр бусад оношилгоо, үнэлгээний сорилд хамрагдаж байсан бол тухайн сорил, үнэлгээний үр дүнг бичнэ.

1.19. "Эрүүл мэндийн байгууллагын хяналтад байдаг эсэх" хэсэгт тухайн сурагч өөрийн өвчин, бэрхшээлийн улмаас байнгын эмнэлгийн хяналтад байдаг бол "□Тийм/ □Үгүй" гэсэн хариултын аль нэгийг сонгож, "√" тэмдэглэгээг ашиглан бөглөнө.

- Хэрвээ "тийм" гэж хариулсан бол тус эрүүл мэндийн байгууллагын нэр, тавьсан онош, хяналтын дагуу ямар хугацаа, давтамжтай үзүүлдэг зэргийг тодорхой бичнэ.

1.20. "Төрсний дараахи /0-24 сар хүртэл/ хүүхдийн хөгжлийн түвшингийн онцлог байдал" хэсгийн мэдээллийг эцэг, эх, асран хамгаалагчаас асууж, эсвэл зарим мэдээллийг "Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэр"-ээс харж бичиж болно. Гол нь эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн байдал ямар байсан, ямар нэг хүндрэлтэй асуудал тулгарсан эсэх, оношилгоо, эмчилгээ хийлгэж байсан эсэх талаар дэлгэрэнгүй асууж тэмдэглэл хөтөлнө.

1.21. "Сургуульд бэлтгэгдсэн байдал /2-5 нас/" хэсэгт сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж байх үедээ эзэмшсэн чадвар, чадамжийн талаар Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын 2015 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/301 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралтаар батлагдсан "Хүүхдийн хөгжлийн ахицыг үнэлэх ажиглалтын хуудас"-ыг ашиглан эцэг, эх, асран хамгаалагчаас асууж тэмдэглэхээс гадна эх хүүхдийн эрүүл мэндийн байдал, цэцэрлэгт хамрагдсан үеийн байдал, эсвэл гэрээр хүмүүжиж байх үеийн байдал зэргийг эх хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтрийн тэмдэглэлээс харах эсвэл эцэг эх, асран хамгаалагчаас асууж бичнэ. /Хавсралтаас үзнэ үү/. Жишээлбэл:

- 3 хүртэлх насны хүүхдийн хөгжлийн бойжилтыг Биеийн хөдөлгөөнөө удирдах чадвар, Нийгэмшихүйн чадвар, Оюун ухааны чадварын байдлаар тодорхойлно.
- 3-6 хүртэлх насны хүүхдийн хөгжлийн бойжилтыг Хөдөлгөөн, эрүүл мэндийн чадамж, Нийгэмшихүйн чадамж, хэл, ярианы чадамж, Орчноо таньж мэдэх, орчинтойгоо харилцах чадамжийн байдлаар тодорхойлно.

1.22. "ГСТ"-нд хамрагдах үеийн хөгжлийн түвшингийн байдал" хэсэгт сурагчийн ГСТ-өөр хичээллэх үеийн буюу хөгжлийн түвшингийн гарааны нөхцөл байдлын талаар дор дурдсан 5 үзүүлэлтийн дагуу түүний эцэг, эх /асран хамгаалагч/ -аас асууж тэмдэглэнэ.

- “Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар” хэсэгт гараа угаах, гутлаа өмсөх, тайлах чадварын талаар асуухаас гадна туслах хэрэглэгдэхүүн хэрэглэдэг эсэх /таяг, тэргэнцэр гэх мэт/, хэрэглэдэг бол сургуулийн орчинд ямар нэгэн хүндрэл учирдаг эсэхийг тодруулна.
- “Хэл яриа, танин мэдэхүй, тоо тоолол” хэсэгт үсэг, тоо тоолол, өнгө ялгах гэх мэт үйл ажиллагааг ямар түвшинд хийдэг талаар тодруулна.
- “Нийгэмшихүй” хэсэгт бусадтай харьцах, бусдыг дуурайх, өөрийгөө илэрхийлэх арга барил, дүрэм журмыг дагах гэх мэт байдлын талаар тодруулна.
- “Бие бялдар, хөдөлгөөн” хэсэгт алхах, гүйх, тэнцвэр, бөмбөг шидэх гэх мэт үйлийг хэрхэн хийж гүйцэтгэдэг талаар асууж тодруулна.
- “Анги удирдсан багшийн тодорхойлолт” хэсэгт тухайн сурагчийн зан төлөв, суралцахуйн бэрхшээл, харилцах чадвар, гэр бүлийн харилцааны тухай юуг анхаарах, түүнтэй харьцахад хэрэглэх арга зүйн талаар өөрийн ажигласан зүйлсийг анги удирдсан багш тэмдэглэнэ.

1.23. “Оролцогч талуудын хүсэл, зорилго” хэсэгт энэхүү ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөөгөөр хичээллэснээр сурагч хүүхдийн сонирхлыг бичнэ, эцэг эх, асран хамгаалагч, багш тус бүрийн юунд хүрэхийг зорьж буй хүсэл зорилгыг асууж тодорхой бичнэ.

- “Сурагчийн хүсэл” хэсгийг хоосон орхиж болохгүй. Сурагч өөрийн хүсэл, сонирхлоо илэрхийлж чадсан тохиолдолд бичих, эсвэл өөрийн хүсэл, сонирхлоо бие даан илэрхийлэх чадамжгүй тухай бичиж тэмдэглэнэ.

1.24. Энэхүү хэсгийн мэдээллийг бүрэн бөглөсөн гэж үзсэн тохиолдолд тэмдэглэл хөтөлсөн багш болон сурагчийн эцэг, эх /асран хамгаалагч/ нар танилцан гарын үсэг зурна.

Хоёр. “Урт хугацааны зорилт” хэсэгт сурагчийн тухайн хичээлийн жилд эзэмших мэдлэг, чадвар, чадамжийн хүрэх түвшинг тодорхойлж дэвшүүлсэн зорилтыг биелүүлэхэд үзүүлэх дэмжлэгийн орчинг сонгож бичнэ.

2.1. Тус хэсгийн хүснэгтийн дээд талд “Сурагчийн овог нэр”, “Анги, бүлэг”, “Хүйс”, “Төрсөн огноо” зэргийг дахин бичнэ.

2.2. “Урт хугацааны зорилт” хэсэгт сурагчийн тухайн хичээлийн жилд эзэмших мэдлэг, чадвар, чадамжийн хүрэх түвшинг хүүхдийн хөгжлийн айн түвшинд нийцүүлэн зөвхөн шаардлагатай “ай”-н хувьд зорилтыг тодорхойлж бичнэ. Бүх “ай”-г заавал хамрах албагүй.

- Сурагчийн урт хугацааны зорилтыг тодорхойлоход хүүхдийн хөгжлийн айн

ангиллыг ашиглана.

Жишээлбэл:“.....-г хийж чадна” гэж бичихдээ дэлгэрэнгүй, тодорхой бичнэ. “1-5 хүртэлх цифрийг мэднэ” гэх төдий биш харин “1-5 хүртэлх цифрийг бичдэг, уншдаг, тооны утгыг ойлгодог, цифр болон тоог харьцуулж, харгалзуулж чадна” гэх мэтээр хүүхдийн хөгжлийн бодит байдал, чадамжийн хүрэх түвшинг аль болох дэлгэрэнгүй, тодорхой зорилт болгон тодорхойлно.

Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	Хэд яриа, танин мэдэхүй, тоо тоолол	Нийгэмшихүй	Хөдөлгөөн
<ul style="list-style-type: none">•Хувцсаа солих•Хооллолт•Гар угаах•Гутлаа өмсөж, тайлах•Туслах•Сургуульдаа өөрөө ирж, очих•Дэлгүүр явах•Автобусанд суух гэх мэт	<ul style="list-style-type: none">•Хэлбэр•Өнгө•Тоо•Хэмжээ•Үсэг унших, бичих•Төстэй зүйлээр орлуулан тоглох	<ul style="list-style-type: none">•Дуурайх•Дохио зангаа ашиглан ярилцах•Дүрэм журмыг дагах г.м	<ul style="list-style-type: none">•Бөмбөг шидэх•Алхах, гүйх•Модон шоо өрөх•Товч товчлох•Гутлаа үдэх•Ямар нэг зүйлийг гаргах, хийх г.м

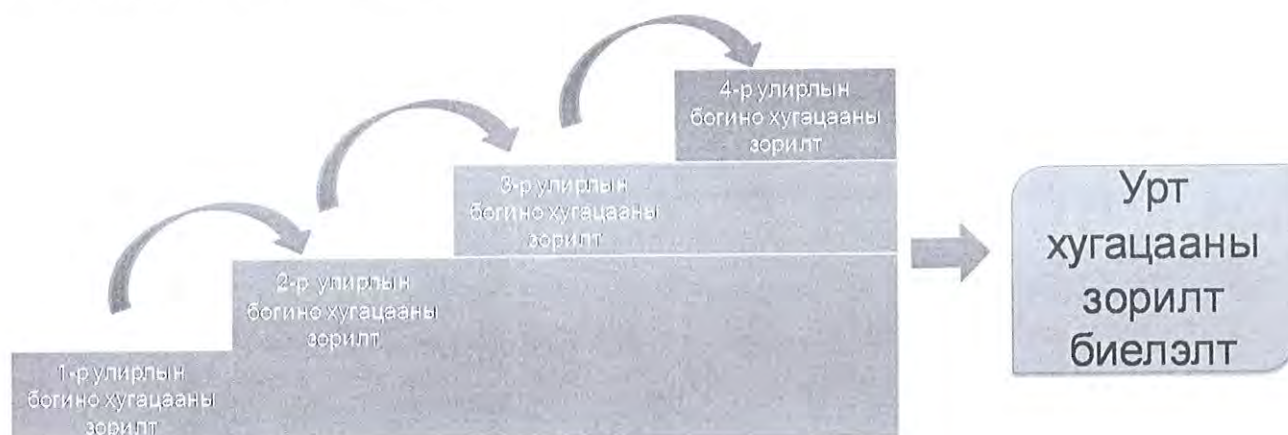
2.3. “Дэмжлэгийн орчин” хэсэгт “Хичээлийн бус цагийн үйл ажиллагааны дэмжлэг”, “Засан сайжруулах үйл ажиллагааны дэмжлэг”, “Судлагдахууны хүрээнд үзүүлэх дэмжлэг” гэсэн 3 төрлийн дэмжлэгийн орчинг хэрхэн бүрдүүлж, хэзээ, ямар чиглэлийн дэмжлэг үзүүлэхийг тодорхойлж бичнэ. Тодруулбал,

Сургуулийн амьдрал дахь хичээлийн бүс цагийн үйл ажиллагаа	Засан сайжруулах, дэмжлэг үзүүлэх сургалтын цаг	Судлагдахуунаар
<ul style="list-style-type: none">• Сургуульд өөрөө ирж очих• Хооллолт• Бие засах г.м	<ul style="list-style-type: none">• Хэл яриа• Эмчилгээний биеийн тамир	<ul style="list-style-type: none">• Монгол хэл• Математик• Ахуй засал• Байгалийн ухаан• Дуу хөгжим• Биеийн тамир

Жишээлбэл, Б.Оргилын хувьд:

Хөгжлийн ай	Урт хугацааны зорилт	Дэмжлэгийн орчин		
		Хичээлийн бус цагийн үйл ажиллагааны дэмжлэг	Засан сайжруулах үйл ажиллагааны дэмжлэг	Судлагдахууны хүрээнд үзүүлэх дэмжлэг
Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар	Хувцасны шүүгээгээ олоод хувцсаа өөрөө хийх, авах	Хичээл эхлэхээс өмнө, хичээл дууссаны дараа		
Хэл яриа, танин мэдэхүй, тоо тоолол	Үндсэн 3 өнгө, дугуй, гурвалжин, дөрвөлжин дүрсийг ижлээр нь олох			Математик,
Нийгэмшихүй	Сууж сургах, уух хэрэгцээг нь зурган карт ашиглан илэрхийлж сургах	-Сургуульдаа ирэх, тарах үед багштайгаа -Найз нөхөдтэй уулзахдаа	Ахуй засал	Нийгэм ахуйн баримжаа
Бие бялдар, хөдөлгөөн				

Гурав: “Богино хугацааны зорилт” хэсэгт өмнөх буюу “Урт хугацааны зорилт”-д хүрэх алхмыг хэд хэдэн богино хугацаанд хуваан 3 дэмжлэгийн орчин тус бүрээр зорилт болгон тодорхойлох бөгөөд багшийн хэрэглэх арга зүй, үзүүлэх дэмжлэг зэргийг тус тус тодорхойлж бичнэ. Жишээлбэл, богино хугацааны зорилт нь улирлаар эсвэл хагас жилээр тодорхойлогдож болно.

- 3.1. “Сурагчийн овог нэр”, “Анги, бүлэг”, “Хүйс”, “Төрсөн огноо” зэргийг дахин бичнэ.
- 3.2. Урт хугацааны зорилтыг өмнөх хуудаснаас хуулбарлан бичнэ. Учир нь урт хугацааны зорилт хэсэгт бичигдээгүй зорилтыг богино хугацааны зорилтын хүснэгтэд бичихгүй болно.
- 3.3. Богино хугацааны зорилтын дэмжлэгийн орчин \хэзээ, хаана\ гэсэн хэсэг дээр “урт хугацааны зорилт” хэсэг дээр сонгогдсон дэмжлэгийн орчинг “Урт хугацааны зорилт” хуудсаас шууд хуулбарлан бичнэ.
- 3.4. Богино хугацааны зорилт нь тухайн сурагчийн хөгжлийн онцлог, хэрэгцээ, шаардлага, чадамжтай уялдуулан урт хугацааны зорилтыг биелүүлэхэд чиглэгдсэн үе шаттай хэрэгжүүлэх улирлын зорилтууд байна.
- 3.5. “Сурагчийн хийх үйл ажиллагаа” хэсэгт бичигдсэн “Өөртөө үйлчлэх энгийн чадвар”, “Хэл яриа, танин мэдэхүй, тоо тоолол”, “Нийгэмшихүй”, “Бие бялдар, хөдөлгөөн” гэсэн хөгжлийн айн хувьд харгалзах хүүхдийн зарим чадвар, чадамжийг хөгжүүлэхэд чиглэсэн хүрэх зорилтыг бичнэ. Энэ хүснэгтэд бичигдэх сурагчийн үйл ажиллагааг нь ямагт “Сурагч” гэсэн үгээр эхэлбэл зохино.
- 3.6. “Багшийн дэмжлэг арга зүй” хэсэгт тухайн хүүхдийн тавьсан зорилгодоо хүрэхэд хэрхэн яаж туслах, хүүхдийн мэдлэг, ур чадварын ямар түвшинг яаж ахиулахын тулд, ямар агуулга судлах, ямар даалгавар хийлгэх, ямар үйлдэлд сургах, ямар арга зүй хэрэглэх, ямар дэмжлэг туслалцаа үзүүлэхийг тодорхой үе шатны дагуу бичнэ. Бичихдээ “Багш” гэсэн үгээр эхлүүлбэл зохино.
 - Энэ хэсэгт багшийн арга зүйн нэрийг Тоглоомын арга, Хуулбарлан таниулах, Үлгэрлэн үзүүлэх, Дүрд тоглох, Тулгуур дохио, Эвлүүлдэг тоглоомын арга гэх бичих биш үйлдэл тус бүрээр нарийвчлан бичнэ.
- 3.7. “Эцэг эхийн дэмжлэг, туслалцаа” хэсэгт богино хугацааны зорилтыг хэрэгжүүлэхэд гэрийн орчин нөхцөлд эцэг, эх \асран хамгаалагч\ ямар дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэхийг тодорхой бичиж, тэдэнд хлбогдох заавар зөвлөгөөг өгнө. Эцэг эх нь \асран хамгаалагч\ багштай хамтран төлөвлөнө.
- 3.8. “Улирлын үнэлгээ” хэсэгт суралцагчийн тухайн хугацаанд тавьсан зорилтоо биелүүлсэн явцад хийсэн багшийн ажиглалтын тайлан буюу сурагчийн суралцах үйл явцын үнэлгээ, түүний гаргасан ахиц амжилтыг бичиж богино хугацааны зорилт хэрхэн биелэгдсэнийг үнэлж бичнэ. Тус үнэлгээ нь 2 хэсэг бүхий мэдээллээс бүрдэнэ:
 - Эхлээд “Суралцагчийн үнэлгээ” хэсэгт сурагчийн улирлын зорилт биелсэн эсэх, хөгжлийн ахиц, дэвшил гарсан эсэх, эсвэл урьдчилан таамагласан ахиц, дэвшил хангалттай гараагүй учир, шалтгааныг тодорхой бичиж, дараахь үнэлгээг ашиглан үнэлгээг хийнэ. Үүнд:

1. Маш сайн
2. Хангалттай
3. Сайжирч байгаа

- Дараа нь “Багшийн үнэлгээ” хэсэгт тухайн улирлын зорилт хүүхдийн хэрэгцээ шаардлагад хэр нийцсэн, багшийн сонгосон арга зүй тохирсон эсэх, хүүхдийн ахицыг сургуулийн орчинд төдийгүй гэрийн орчинд хэрхэн дэмжин ажилласан, цаашид анхаарах зүйлсийг тодорхой бичнэ.

3.9. Дэмжлэгийн орчин тус бүрээр хуудсыг нэмж бөглөнө.

3.10. Богино хугацааны зорилтыг биелүүлэхэд “Хичээл, судлагдахууны хүрээнд үзүүлэх дэмжлэг”-ийг тодорхойлохдоо хүүхдийн өдөр тутмын амьдралд зайлшгүй шаардлагатай, хэрэгтэй мэдлэг, чадварыг хичээлийн агуулгадаа сонгон оруулах хэрэгтэй.

- Энэ хэсгийн зорилтын сурагч Б.Оргилын хувьд хэрхэн бөглөсөн жишээг үзнэ үү.

Богино хугацааны зорилт:

Дэмжлэгийн орчин /хэзээ, хаана/	Улирал	Богино хугацааны зорилт	Сурагчийн хийх үйл ажиллагаа	Багшийн дэмжлэг, арга зүй	Эцэг, эхийн дэмжлэг, туслалцаа
Хичээл эхлэхээс өмнө хичээл дууссаны дараа	1-р улирал	Хувцасны шүүгээгээ олох	Сурагч өөрийн хувцасны шүүгээн дээр байгаа таних тэмдгийг таних	Багш хувцасны шүүгээн дээр нь улаан дугуй дүрсийг нааж, өөрийнх нь хувцасны шүүгээ болохыг таниулж, таних тэмдгийг нүдлүүлнэ. Хувцасны шүүгээний харалдаа чиглүүлэх тэмдгийг байршуулах	Гэрийн хувцасны шүүгээн дээр улаан дугуй дүрсийг нааж өгөх, өөрийн шүүгээ гэдгийг мэдүүлэх

Дөрөв. Жилийн эцсийн нэгдсэн үнэлгээ, зөвлөмж хэсэгт “Богино хугацааны зорилт” хэсэгт бичигдсэн “Улирлын үнэлгээ” хэсгийн үнэлгээнд тулгуурласан дүгнэлтийг “Ололт амжилт” болон “Сайжруулах чиглэл, зөвлөмж” гэсэн үзүүлэлтийн дагуу анги удирдсан багш бичнэ.

4.1. “Сурагчийн овог нэр”, “Анги, бүлэг”, “Хүйс”, “Төрсөн огноо (нас)” зэргийг дахин бичнэ.

4.2. “Урт хугацааны зорилт” хэсэгт тухайн хичээлийн жилд сурагч биелүүлэх “Урт

хугацааны зорилт” хэсэгт бичигдсэн зорилт тус бүрийг нэг бүрчлэн хуулбарлан бичнэ.

4.3. “Ололт амжилт” хэсэгт Урт хугацааны зорилтыг биелэлтийн явцыг үнэлж, сурагчид гарсан эерэг өөрчлөлт, ололт, амжилт, ахицыг тус тус бичнэ.

4.4. “Сайжруулах чиглэл, зөвлөмж” хэсэгт урт хугацааны зорилт нь хүүхдийн суралцах чадвар, чадамжид нийцсэн эсэх, багшийн гаргасан алдаа, дутагдал зэрэгт тулгуурлан дараагийн хичээлийн жилд ГСТ-өөр хичээллэх эсэх, хичээллэх тохиолдолд сурагчийн хувьд тавих урт хугацааны зорилт, сургуулийн орчин болон гэрийн нөхцөлд үзүүлэх дэмжлэг, туслалцааны талаархи чиглэл, зөвлөмжийг тус тус бичнэ. Жишээлбэл:

Жилийн эцсийн нэгдсэн үнэлгээ, зөвлөмж :

Урт хугацааны зорилт	Дүгнэлт	
	Суралцагчийн үнэлгээ \ололт амжилт\	Сайжруулах чиглэл, зөвлөмж
Хувцасны шүүгээгээ олоод хувцсаа өөрөө хийх, авах	Хувцасны шүүгээний таних тэмдэг болох “улаан дугуй” дүрсийг багшийн тусламжтай олдог болсон боловч өөрөө бие даан гүйцэтгэж чадахгүй байгаа учраас “сайжирч байгаа” гэж үнэлж байна.	Багшийн зааврын дагуу хувцасны шүүгээгээ өөрөө бие даан олж, хувцасны шүүгээ нээж хувцсаа хийдэг болсон. Харин бие дааж гүйцэтгэж чадахгүй байгаа тул тус зорилт нь сурагчийн чадвар, чадамжид ахадсан байна. Иймд тус чадварыг сурагч өөрөө бие дааж гүйцэтгэх зорилтыг дараагийн хичээлийн жилд ГСТ-өөр хичээллэх явцад олгох. Багшийн зүгээс тухайн хүүхдийн сонирхолд тулгуурласан аргыг ашиглах шаардлагатай. Эцэг, эхийг гэрийн нөхцөлд туслан дэмжих арга зүйд сургахад анхаарах.

Тав. ГСТ-г боловсруулахад анхаарах зүйлс:

5.1. Зорилтыг эерэг хэлбэрээр бичнэ. Жишээ нь: “Завсарлагааны цагаар гүйхгүй” гэх биш харин “Завсарлагааны цагаар гүйлгүй, алхаж дараагийн үйл ажиллагаа руу шилжинэ” гэх мэт.

5.2. Ямар зүйлийг чаддаг болох тухай дэлгэрэнгүй тодорхой бичих

5.3. Богино хугацааны зорилт нь тавьсан хугацаандаа биелэгдэхүйц байхаар бичнэ.

5.4. Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийн давуу ба сул тал, онцлог, хэрэгцээ шаардлагыг харгалзсан байх

5.5. Арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх явцад тухайн хүүхдэд ахиц гарах бүрт урамшуулан дэмжих олон талт аргыг хэрэглэн итгэл төрүүлдэг байх

5.6. Хүүхдэд эзэмшүүлж буй мэдлэг, дадал чадварыг хэрэглээ болгон хэвшүүлэхэд гэрийн нөхцөлд яаж хамтран ажиллахыг тусгахыг эрмэлзсэн байх.

5.7. Хүүхдийн хүрч чадах түвшинг хэт ахиулан тавихгүй байх

5.8. Багш нар хамтарч ажилласан байх

5.9. Улирал бүрд хүүхдийн хөгжлийн ахицыг үнэлэн ГСТ-нд өөрчлөлт оруулах эсэхийг нягталж байх

5.10. Хичээлийн явц дахь хүүхдийн байдалд ажиглалт хийн, цаашид анхаарах бусад анхаарах зүйлийн талаар бичих

5.11. Үнэлгээ хийх явцад, хичээлийн явц дахь хүүхдийн байдлыг нэмээд, хүүхдийн бүтээл, тарааж өгөх материал, тест, багшийн тэмдэглэл зэргийг ашиглан үнэлгээ хийх

5.12. Эцэг эх, асран хамгаалагчтай нь мэдээлэл солилцон, гэртээ байх үеийн байдалд нь дүн шинжилгээ хийж түүнийгээ мөн үнэлгээндээ тусгана.

5.13. Дэвшүүлсэн зорилт, арга зүй, багшийн дэмжлэгийн үнэлгээ нь дараагийн улирлын богино хугацааны зорилт болон арга зүйтэй холбох зорилготой үнэлгээ тул аль болох нарийвчлан тодорхой бичих

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын
2015 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн
А/301 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

ХҮҮХДИЙН ХӨГЖЛИЙН АХИЦЫГ ҮНЭЛЭХ АЖИГЛАЛТЫН ХУУДАС

ТАЙЛБАР:

Хүүхэд тус бүрийн чадвараас хамааран "Чаддаггүй" бол 1, "Дэмжлэгтэй" бол 2, "Чаддаг" бол 3 гэсэн үнэлгээг хүснэгтэд тэмдэглэнэ. Нийт онооны дүнг тухайн хэсгийн чадварын тоонд хувааж "Гүйцэтгэлийн дундаж" гарна.

1. Биеийн хөдөлгөөнөө удирдах чадвар

№	Чадвар	Чаддаг -гүй	Дэмж- лэгтэй	Чаддаг
1.1	Шалан дээр байгаа зүйлийг доош бөхийн барьж авна.			
1.2	Ор болон өндөр сандал дээр гарч, бууж чадна.			
1.3	Том хайрцагт юмсыг зөөж хийнэ.			
1.4	Хөтөвч, суултуурт бие засахдаа өөрөө сууж, босно.			
1.5	Шатаар өгсөж, уруудна.			
1.6	Аяга, халбагаа зөв барьж хэрэглэнэ.			
1.7	Зузаан (картонон) хуудастай номын хуудсыг нэг нэгээр нь эргүүлнэ.			
1.8	Бүдүүн харандаа, тосон харандаа ашиглаж, цаасан дээр зураас татна.			
1.9	Хувцсаа өөрөө тайлна.			
1.10	Гараа угааж, арчина.			
1.11	Цэвэрхэн хооллоно.			
1.12	"Болно", "Болохгүй" гэсэн энгийн зааврыг ойлгож биелүүлнэ.			

2. Нийгэмшихүйн чадвар

№	Чадвар	Чаддаг -гүй	Дэмж- лэгтэй	Чаддаг
2.1	Өөрийн эд юмсыг бусдынхаас ялгана.			
2.2	"Би өөрөө" гэж үйл хийхийг эрмэлзэнэ.			
2.3	Өөрийн хэрэгцээг дуу авиа, нүүрний хувирал, үгээр илэрхийлнэ.			
2.4	Ойр орчныхоо хүнтэй дотносоно.			
2.5	Тааламжтай байгаагаа илэрхийлнэ. (Жишээ нь: Хөгжим сонсоод инээмсэглэх, биеэрээ найгах)			
2.6	Өөртөө тааламжгүй байдлыг дуу авиа, үг, биеийн хөдөлгөөнөөр илэрхийлж, насанд хүрэгчдээс тусламж, чиглэл хүлээнэ.			
2.7	Юмсыг зориулалтаар нь хэрэглэнэ. (Жишээ нь: Харандаагаар зурах, халбагаар хоолоо идэх, хөтөвч хэрэглэх)			
2.8	Бусдын үйлдлийг ажиглана, дуурайна. (Жишээ нь: Хүүхэлдэй бүүвэйлнэ, хооллоно.)			

3. Оюун ухааны чадвар

№	Чадвар	Чаддаг -гүй	Дэмж- лэгтэй	Чаддаг
3.1	Хүн, амьтан, юмсыг зургаас таньж, асуухад зааж нэрлэнэ.			
3.2	Амьтдын дуу авиаг дуурайж дуугарна.			
3.3	Юмсыг төрлөөр нь ялгана. (Жишээ нь: Бөмбөг, машиныг тус тусад нь)			
3.4	Янз бүрийн хэмжээ, хэлбэртэй тоглоомоор тоглоно, асуухад "том", "жижиг"-ийг заана, хэлнэ.			
3.5	"Нэг", "Олон"-г ялгаж хэлнэ.			
3.6	Гэр болон цэцэрлэгт байгаа дуртай зүйлийнхээ байрлалыг мэднэ.			
3.7	Хогийг саванд нь хийнэ.			
3.8	Нэг үйлдэлт зааврыг дагана. (Жишээ нь: "Надад бөмбөг аваад ир" гэхэд авчрах)			
3.9	Богино өгүүлбэрээр ярина. (Жишээ нь: "Би явна", "Ээждээ өгнө")			

ТАЙЛБАР:

Багш хүүхдийг тодорхой үйл гүйцэтгэх явцад ажиглаж, тухайн чадамжийг илрүүлэх асуултуудын ард дөрвөлжин буюу дугуй дотор байгаа 1-5 хүртэлх онооноос тохирох оноог сонгож тэмдэглэнэ. Дөрвөлжин доторх оноо нь хүүхдийн гүйцэтгэж буй үйлийн гүйцэтгэлийн чанар ямар байгааг ("тохирцоор"), дугуй дотор байгаа нь хүүхдийн сонирхол, сэдэл, дадал хэвшлийн эзэмшилт ямар байгааг (ажиглагдаж буй "давтамжаар" буюу хэр олон удаа "тохиолдож" байгаагаар) илрүүлнэ. Дөрвөлжин, дугуй доторх тооны аль аль нь ахих тутам хүүхдэд тухайн асуултын дагуу чанарын ахиц гарч байгааг илтгэнэ.

Багш оноо тус бүрийн ард буй тайлбарын утгыг маш сайн анхаарч, тохирох эсэхийг нягтлан тэмдэглэнэ. Бүх асуулт таглагдсаны дараа эхлээд тухайн чадамжийн хэсэг тус бүрийн онооны дүн, гүйцэтгэл (Онооны дүнг асуултын тоонд хуваана.)-ийг, дараа нь тухайн чадамжийн нийт оноог нэгтгэж, гүйцэтгэлийн дунджийг гаргана.

Давтамж

- ① Огт тохиолддоггүй.
- ② Хааяа нэг тохиолддог.
- ③ Байн байн тохиолддог.
- ④ Ихэнхдээ тохиолддог.
- ⑤ Дандаа / байнга тохиолддог.

Тохироц

- 1 Огт тохирохгүй байна.
- 2 Ховор тохирч байна.
- 3 Дундаж хэмжээнд тохирч байна.
- 4 Ихэнхдээ тохирч байна.
- 5 Яг тохирч байна.

1. ХӨДӨЛГӨӨН, ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЧАДАМЖ

1.1. Биеийн хөдөлгөөнөө удирдах

1.1.1	Тэнцвэрээ хадгалан 20 см өргөн зураасан дундуур давж гишгэхгүйгээр арагш үхарч явна.	1	2	3	4	5
1.1.2	Дүүрэн устай ундааны шилэн аяга (стакан)-ыг нэг гартаа бариад усыг цалгиулахгүйгээр өрөөний нэг талаас нөгөө тал хүртэл алхана.	1	2	3	4	5
1.1.3	Тасалгаан дотор хурдаа тохирүүлж гүйнэ.	1	2	3	4	5
1.1.4	Хөлийг салгалгүйгээр зураасны дагуу үсэрнэ.	1	2	3	4	5
1.1.5	Шаланд ойлгож дамжуулсан бөмбөгийг алдахгүйгээр хоёр гараараа барьж авна.	1	2	3	4	5
1.1.6	Хоёр гараараа дундаж хэмжээтэй (диаметр нь 10 см орчим) бөмбөгийг дээш шидээд, алдахгүй барьж авна.	1	2	3	4	5
1.1.7	Нэг гараараа жижиг бөмбөгийг 1 метр орчим өндөрт шидээд, унагахгүй барьж авна.	1	2	3	4	5
1.1.8	Байг алдахгүй оноо.	1	2	3	4	5
1.1.9	Цагаригийг нэг гараараа түрж өнхрүүлнэ.	1	2	3	4	5
1.1.10	Налуу шатанд авирна.	1	2	3	4	5
1.1.11	Хүүхдийн өндөрт тохирсон савлуураас нэг нэг гараараа ээлжлэн барьж, 1 метр зайд явна.	1	2	3	4	5
1.1.12	Дээсэнд алдахгүйгээр 5 удаа үсэрнэ.	1	2	3	4	5
1.1.13	Өгсөн дохионы дагуу хөдөлгөөнөө эхэлж, дуусгана.	1	2	3	4	5

1.2. Гар хурууны хөдөлгөөнөө зохицуулах

1.2.14	Хувцсаа тайлж, өмсөнө. (Жишээ нь: Товчилно, цахилгаан татах, гутлаа үдэх.)	1	2	3	4	5
1.2.15	Гурваар жигд сүлжинэ. (олс, уяа)	1	2	3	4	5
1.2.16	Ирмэгүүдийг яг давхцуулан цаасан нугалбар хийнэ.	1	2	3	4	5
1.2.17	Дүрсийг хүрээнээс гаргалгүй будна.	1	2	3	4	5
1.2.18	Шагайг онож нясална.	1	2	3	4	5
1.2.19	Энгийн дүрсийг дуурайлган зурна. (Жишээ нь: Гэр, мод, машин)	1	2	3	4	5
1.2.20	Дүрсийг хүрээний дагуу хайчилна.	1	2	3	4	5

1.3. Эрүүл мэндээ хамгаалах

1.3.21	Гараа бохирдсон үед нь болон бие зассаны дараа сануулгагүйгээр угаана.	①	②	③	④	⑤
1.3.22	Хоолой, амаа бие даан зайлна.	①	②	③	④	⑤
1.3.23	Бие зассаны дараа ариун цэврийн цаасыг бие даан зөв хэрэглэнэ.	①	②	③	④	⑤
1.3.24	Хувцсаа орчин, үйл ажиллагаандаа тохируулан өмсөнө. (Жишээ нь: Гадаа тоглох, дасгал хөдөлгөөн хийхэд)	①	②	③	④	⑤
1.3.25	Сайн зажилж, тайван хооллоно.	①	②	③	④	⑤
1.3.26	Ямар хүнсний зүйл хүний биед сайн, мууг мэднэ. (Жишээ нь: Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, хүнсний ногоо; их хэмжээтэй чихэрлэг зүйл, хийжүүлсэн ундаа)	①	②	③	④	⑤
1.3.27	Хийж болохгүй, осолтой үйлдлүүдийг мэднэ. (Жишээ нь: Халуун зуухнаас хол байх, морь малын хөлд ойртохгүй байх)	①	②	③	④	⑤
1.3.28	Ангийн аюулгүйн дүрмийг мөрдөнө. (Жишээ нь: Хайчны амыг хаах, харандааны үзүүрийг доош харуулж өгөх)	①	②	③	④	⑤

2. НИЙГЭМШИХҮЙН ЧАДАМЖ

2.1. Зан чанар

2.1.1	Шинэ дасгал, даалгаврыг хийж үзэхдээ итгэлтэй байна.	①	②	③	④	⑤
2.1.2	Өөрийн хийх үйлээ сонгоно. (Жишээ нь: Сургалтын аль төвд ажиллах, ямар дүрд тоглох)	①	②	③	④	⑤
2.1.3	Чадах зүйлээ бие даан гүйцэтгэнэ. (Жишээ нь: Тоглоомоо хураах, хувцсаа өмсөх, тайлах)	①	②	③	④	⑤
2.1.4	Хийж бүтээсэн зүйлдээ баярлана.	①	②	③	④	⑤
2.1.5	Эхэлсэн зүйлээ хийж дуусгана.	①	②	③	④	⑤
2.1.6	"Болно, болохгүй", "Сайн, муу"-г ялгана.	①	②	③	④	⑤
2.1.7	Шинэ зүйлд соргог хандаж сонирхоно, оролдож, түршиж үзнэ.	①	②	③	④	⑤
2.1.8	Бусад хүүхэд, томчуудаас өөр санал бодолтой байвал эмээхгүйгээр өөрийнхөө санааг хэлнэ.	①	②	③	④	⑤
2.1.9	Асуудал, зөрчлийг өөрийн хэр хэмжээнд шийдвэрлэнэ.	①	②	③	④	⑤

2.2. Сэтгэлийн хөдөлгөөнөө илэрхийлэх, удирдах

2.2.10	Тухайн нөхцөл байдалд тохирсон сэтгэл хөдлөлийг үзүүлж чадна. (Жишээ нь: Жүжгийн инээдэмтэй хэсгийг үзээд баясан инээх)	①	②	③	④	⑤
2.2.11	Магтаал, зэмлэлийг мэдэрч сэтгэгдлээ илэрхийлнэ. (Жишээ нь: Зэмлэхэд дуугаа хурааж дүнсийх, магтуулсан бол урамшин хийж буй зүйлдээ шамдах, нүүр царайд нь баясал тодрох)	①	②	③	④	⑤
2.2.12	Өөрийнхөө сэтгэл хөдлөлийн шалтгааныг тайлбарлана. (Жишээ нь: Яагаад уурласан, яагаад уйтгартай байгаа)	①	②	③	④	⑤
2.2.13	Уур бухимдлаа тайван давж гарна. (Жишээ нь: Багшаараа аргадуулах, өөр зүйлд анхаарч хийх)	①	②	③	④	⑤
2.2.14	Бусдыг мэдэрч, зохицон харилцана. (Жишээ нь: Нэгнийгээ үйлбал аргадах, найзынхаа тоглоомыг авахад дургүйцвэл буцаан өгөх)	①	②	③	④	⑤

2.3. Бусадтай харилцах

2.3.15	Бусдын баяр баясгаланг хуваалцана.	1	2	3	4	5
2.3.16	Цэцэрлэгтээ дуртай ирж, чөлөөтэй, таатай байдаг.	1	2	3	4	5
2.3.17	Өөрөө санаачилж, бусадтай харилцаа тогтооно.	1	2	3	4	5
2.3.18	Олны өмнө гарахаасаа айж сандрахгүй байна. (Жишээ нь: Үлгэр өгүүллэг ярих, дуулах, жүжигчлэн тоглох)	1	2	3	4	5
2.3.19	"Баярлалаа", "Уучлаарай" үгийг зохих тохиолдолд тогтмол хэрэглэнэ.	1	2	3	4	5
2.3.20	Бусдын тоглоом, эд зүйлсийг хэрэглэхдээ зөвшөөрөл авна.	1	2	3	4	5
2.3.21	Аливаа үйлийг гүйцэтгэхдээ өөрийн ээлжийг хүлээнэ.	1	2	3	4	5
2.3.22	Амлалтаа биелүүлнэ, бусдаас амлалтандаа хүрэхийг шаардана.	1	2	3	4	5
2.3.23	Дүрэм журам, зааврыг дагаж биелүүлнэ.	1	2	3	4	5

3. ХЭЛ ЯРИАНЫ ЧАДАМЖ

3.1. Сонсох, ойлгох

3.1.1	Байгалийн дуу чимээ, амьтдын дуу авиаг сонсож ялгана. (Жишээ нь: Усны чимээ, тэнгэрийн дуу, шувуудын жиргээ)	1	2	3	4	5
3.1.2	Урт, богино эгшигтэй үгийг ялгаж сонсоно. (Жишээ нь: сар-саар, ул-уул)	1	2	3	4	5
3.1.3	Ойролцоо дуудлагатай үгийг ялгаж сонсоно. (Жишээ нь: Энх мөнх, дэлгэр цэлгэр, яруу даруу)	1	2	3	4	5
3.1.4	Үлгэр зохиолыг анхааралтай, идэвхтэй сонсоно. (Жишээ нь: Ярьж байгаа хүний нүүр рүү харах, ойлгосон хэсгээ бусаддаа ярих, тайлбарлах, ойлгоогүй зүйлээ тодруулан асуух)	1	2	3	4	5
3.1.5	Үлгэр зохиолоос төрсөн мэдрэмжээ илэрхийлнэ. (Жишээ нь: Инээх, хөмсгөө зангидах, алга таших)	1	2	3	4	5
3.1.6	2-оос цөөнгүй үйлдэл шаардах зааварчилгааг дагаж биелүүлнэ. (Жишээ нь: Эхлээд тоглоомоо хураана, дараа нь зурагтай номоо авч үзнэ)	1	2	3	4	5

3.2. Ярих

3.2.7	Бусдын асуултыг анхааралтай сонсож, тохирох хариулт өгнө.	1	2	3	4	5
3.2.8	Өөрийн санаа бодлоо ойлгомжтой илэрхийлнэ.	1	2	3	4	5
3.2.9	Үлгэр, өгүүллэг, болсон үйл явдлыг бусдад ярина.	1	2	3	4	5
3.2.10	Ангиараа хийж буй ярилцлага, хэлэлцүүлэгт идэвхтэй оролцоно. (Жишээ нь: Санаачилгаараа ярих, асуулт тавих)	1	2	3	4	5
3.2.11	Үлгэр, өгүүллэгийн өрнөл, төгсгөлийг гүйцээн зохиомжлон ярина.	1	2	3	4	5
3.2.12	Сайн мэдэх үлгэрийн агуулгыг зургийн дарааллын дагуу ярина.	1	2	3	4	5
3.2.13	Онъсого, түргэн хэллэг, зүйр цэцэн үг хэлнэ.	1	2	3	4	5
3.2.14	Өөрөө зурагт ном бүтээж агуулгыг тайлбарлана.	1	2	3	4	5

3.3. Унших, бичих бэлтгэл

3.3.15	Номын зургийг тайлбарлан ярина.	1	2	3	4	5
3.3.16	Ойр орчиндоо буй тэмдэг, тэмдэглэгээг "уншиж" чадна. (Жишээ нь: Явган хүний гарц, автобусны зогсоол, түргэн тусламжийн машин)	1	2	3	4	5
3.3.17	Богино хэмжээний шүлэг уншина.	1	2	3	4	5
3.3.18	Зурган бүдүүвч ашиглан өгүүлбэр зохионо.	1	2	3	4	5
3.3.19	Өөрийн дуртай үлгэрийн баатрыг зурна.	1	2	3	4	5
3.3.20	Төрөл бүрийн зураас зурна. (Жишээ нь: Цэг, ташуу, махир, тахир, нуман зураас)	1	2	3	4	5

4. ОРЧНОО ТАНЬЖ МЭДЭХ, ОРЧИНТОЙГОО ХАРИЛЦАХ ЧАДАМЖ

4.1. Орчноо шинжлэн судлах

4.1.1	Байгаль орчинд болон туршилтын явцад ажигласан үзэгдлийн учир шалтгааны талаар асуулт тавьж, таамаглал дэвшүүлнэ.	1	2	3	4	5
4.1.2	Үйл явдал, учир шалтгааны талаар лавлана. (Жишээ нь: Яагаад ийм байдаг гэж?, Яагаад оройтсон бэ?)	1	2	3	4	5
4.1.3	Ургамлын ургалтад агаар, ус, гэрэл, дулаан яаж нөлөөлдгийг тайлбарлан ярина.	1	2	3	4	5
4.1.4	Байгаль шинжлэлийн туршилтад дуртай оролцоно. (Жишээ нь: Хөвөх, живэх, унах, хийсэх)	①	②	③	④	⑤
4.1.5	Юмсын шинж чанарыг сонирхоно, ялгана. (Жишээ нь: Хатуу-зөөлөн, хүнд-хөнгөн, гөлгөр-барзгар, гашуун-чихэрлэг, чанга-сул)	1	2	3	4	5

4.2. Орчинтойгоо харьцах

4.2.6	Байгальд юу нь гоё сайхан байгааг илэрхийлэн ярина.	1	2	3	4	5
4.2.7	Орчноо цэвэр байлгана. (Жишээ нь: Хогоо хогийн саванд хийнэ)	①	②	③	④	⑤
4.2.8	Тоглосон, хэрэглэсэн зүйлээ буцааж байранд нь хураана.	①	②	③	④	⑤
4.2.9	Ургамлыг арчилж ургуулна. (Жишээ нь: Услах, арчих, хөрсийг сийрэгжүүлэх, хатсан навчийг түүх)	1	2	3	4	5
4.2.10	Нутаг орныхоо гоё, сайхан зүйлийг дүрслэн зурна, тайлбарлана.	1	2	3	4	5

ᠪᠠᠶᠢᠭᠠᠯᠢ ᠶ᠋ᠢᠨ